

הַלְבוֹת שְׂכִירוֹת פֶּרֶק יא

א. מִצֻּת עֲשֵׂה לִתֵּן שֹׂכֵר הַשְּׂכִיר בְּזִמְנוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר "בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שֹׂכְרוֹ" (דברים כד, טו). וְאִם אַחֲרָיו לְאַחַר זְמָנוֹ עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה, שֶׁנֶּאֱמַר "וְלֹא-תָבוֹא עָלָיו הַשֹּׁמֵשׁ" (שם). וְאִין לֹקִין עַל לֹא זֶה, שֶׁהָרִי הוּא חַיִּב לְשַׁלֵּם.

ב. אֶחָד שֹׂכֵר הָאָדָם, וְאֶחָד שֹׂכֵר הַבְּהֵמָה, וְאֶחָד שֹׂכֵר הַכֶּלִים חַיִּב לִתֵּן בְּזִמְנוֹ; וְאִם אַחֲרָיו לְאַחַר זְמָנוֹ, עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה. וְגַר תּוֹשֵׁב, יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם "בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שֹׂכְרוֹ" (דברים כד, טו); וְאִם אַחֲרָיו, אֵינּוּ עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה.

ג. כָּל הַכּוֹבֵשׁ שֹׂכֵר שֹׂכִיר כָּאִלּוּ נָטַל אֶת נַפְשׁוֹ מִמֶּנּוּ, שֶׁנֶּאֱמַר "וְאֵלָיו, הוּא נִשָּׂא אֶת-נַפְשׁוֹ" (דברים כד, טו). וְעוֹבֵר בְּאַרְבַּע אֲזָהָרוֹת, וְעֲשֵׂה: מִשּׁוּם כָּל תַּעֲשֶׂק, וּמִשּׁוּם כָּל תַּגְזֹל, וּמִשּׁוּם "לֹא-תִלִּין פְּעֻלַּת שֹׂכִיר" (ויקרא יט, יג), וּמִשּׁוּם "לֹא-תָבוֹא עָלָיו הַשֹּׁמֵשׁ" (דברים כד, טו), וּמִשּׁוּם "בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שֹׂכְרוֹ" (שם).

ד. אֵיזָה הוּא זְמָנוֹ: שֹׂכִיר יוֹם גּוֹבֶה כָּל הַלַּיְלָה, וְעָלָיו נֶאֱמַר "לֹא-תִלִּין פְּעֻלַּת שֹׂכִיר, אֶתְּךָ עַד-בֹּקֶר" (ויקרא יט, יג). וְשֹׂכִיר לַיְלָה גּוֹבֶה כָּל הַיּוֹם, וְעָלָיו נֶאֱמַר "בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שֹׂכְרוֹ וְלֹא-תָבוֹא עָלָיו הַשֹּׁמֵשׁ" (דברים כד, טו). שֹׂכִיר שְׁעוֹת שְׁלִישׁ גּוֹבֶה כָּל הַיּוֹם, וְשֹׂכִיר שְׁעוֹת שְׁלִילָה גּוֹבֶה כָּל הַלַּיְלָה. שֹׂכִיר שַׁבָּת, שֹׂכִיר חֹדֶשׁ, שֹׂכִיר שָׁנָה, שֹׂכִיר שְׁבוּעָה יֵצֵא בַּיּוֹם, גּוֹבֶה כָּל הַיּוֹם; יֵצֵא בַּלַּיְלָה, גּוֹבֶה כָּל אוֹתוֹ הַלַּיְלָה.

ה. נָתַן טְלִיתוֹ לְאֶמֶן, גְּמָרָה וְהוֹדִיעָיו אֶפְלוֹ אַחֲרָיו עֲשָׂרָה יָמִים כָּל זְמַן שֶׁהַכֶּלִי בִיד הָאֶמֶן, אֵינּוּ עוֹבֵר. נִתְּנָה לוֹ בַּחֲצֵי הַיּוֹם כִּיּוֹן שֶׁשָּׁקָעָה עָלָיו חֲמָה, עוֹבֵר מִשּׁוּם כָּל תִּלְיִן: שֶׁהַקְּבָלָנוֹת כְּשִׂירוֹת הֵיא, וְחַיִּב לִתֵּן בְּזִמְנוֹ.

ו. הָאוֹמֵר לְשְׁלוּחוֹ, יֵצֵא וְשֹׂכֵר לִי פּוֹעֵלִים אִם אָמַר לָהֶם שֹׂכְרָכֶם עַל בַּעַל הַבֵּית, שְׁנִיָּהֶם אֵינָן עוֹבְרִין מִשּׁוּם כָּל תִּלְיִן: זֶה לְפִי שְׁלֹא שֹׂכְרָן, וְזֶה לְפִי שְׁאִין פְּעֻלָּתָן אֶצְלוֹ. וְאִם לֹא אָמַר לָהֶם שֹׂכְרָכֶם עַל בַּעַל הַבֵּית, הַשְּׁלִיחַ עוֹבֵר.

ז. אִין הַשּׁוֹכֵר עוֹבֵר אֶלָּא בְּזִמְנָן שֶׁתִּבְעוּ הַשְּׂכִיר, וְלֹא נָתַן לוֹ; אֲבָל אִם לֹא תִבְעוּ, אוֹ שֶׁתִּבְעוּ וְלֹא הָיָה לוֹ מֶה יִתֵּן לוֹ, אוֹ שֶׁהִמָּחָהוּ אֶצֶל אַחֲרָיו וְקִבֵּל הָרִי זֶה פְּטוּר.

ח. הַמַּשְׁהָה שֹׂכֵר שֹׂכִיר עַד אַחֲרָיו זְמָנוֹ אֵף עַל פִּי שֶׁכָּבַר עָבַר בַּעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, הָרִי זֶה חַיִּב לִתֵּן מִיָּד. וְכָל עֵת שִׁישְׁהָה עוֹבֵר עַל לֹא שֶׁלְדַבְּרִיהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר "אֶל-תֹּאמַר לְרַעְךָ, לֵךְ וְשׁוּב" (משלי ג, כח).

ט. כָּל שֹׂכִיר שֶׁשֹּׂכְרוֹ בַּעֲדִים, וְתִבְעוּ בְּזִמְנוֹ, וְאָמַר בַּעַל הַבֵּית נִתְּנִי לָךְ שֹׂכְרָךְ, וְהַשְּׂכִיר אוֹמֵר לֹא נִטְלֵתִי כְּלוּם תִּקְנִי חֲכָמִים שִׁישְׁבַּע הַשְּׂכִיר בְּנִקִּיטַת חֶפֶץ, וְיִטַּל כְּדִין כָּל נִשְׁבַּע וְנוֹטַל, מִפְּנֵי שֶׁבַע הַבֵּית טְרוּד בְּפוֹעֲלִין, וְזֶה הַשְּׂכִיר נוֹשֵׂא נַפְשׁוֹ לָזֶה. אֶפְלוֹ הָיָה הַשּׁוֹכֵר קָטָן, הָרִי הַשְּׂכִיר נִשְׁבַּע וְנוֹטַל.

י. שֹׂכְרוֹ שְׁלֹא בַּעֲדִים מִתּוֹךְ שֶׁיִּכּוֹל לֹאמַר לֹא הָיוּ דְּבָרִים מַעֲוֹלִים וְלֹא שֹׂכְרָתִיךָ, נֶאֱמַן לֹאמַר שֹׂכְרָתִיךָ וְנִתְּנִי לָךְ שֹׂכְרָךְ; וְיִשְׁבַּע בַּעַל הַבֵּית הֵסֵת שְׁנָתָן, אוֹ שְׁבוּעַת הַתּוֹרָה אִם הוֹדָה בְּמַקְצַת כְּשֶׁאֵר הַטְּעָנוֹת. הָיָה לוֹ עַד אֶחָד שֶׁשֹּׂכְרוֹ, אֵינּוּ מוֹעִיל כְּלוּם.

יא. וכן אם תבצעו אחר זמנו אף על פי ששכרו בעדים המוציא מחברו, עליו הראיה; ואם לא הביא ראיה, ישבע בעל הבית הסת. הביא ראיה שתבצעו כל זמנו הרי זה נשבע, ונוטל כל אותו היום שלתביעה.

יב. פיצד: היה עושה עמו ביום שני עד הערב זמנו כל ליל שלישי, וביום שלישי אינו נשבע ונוטל. ואם הביא עדים שהיה תובע כל ליל שלישי הרי זה נשבע ונוטל, כל יום שלישי; אבל מליל רביעי והלאה, המוציא מחברו עליו הראיה. וכן אם הביא עדים שהיה תובע והולך עד יום חמישי הרי זה נשבע ונוטל, כל יום חמישי.

יג. בעל הבית אומר שתיים קצצתי לך, והשכיר אומר לא קצצת לי אלא שלוש לא תקנו חכמים שישבע השכיר כאן, אלא המוציא מחברו עליו הראיה. ואם לא הביא ראיה אף על פי שכבר נתן לו השתים, או שאמר לו הילך הרי בעל הבית נשבע בנקיטת חפץ; ודבר זה תקנת חכמים הוא, כדי שלא ילך השכיר בפחי נפש.

יד. במה דברים אמורים, בששכרו בעדים, ולא ידעו כמה פסק לו, ותבצעו בזמנו. אבל אם שכרו שלא בעדים, או שתבצעו אחר זמנו ישבע בעל הבית הסת שלא קצץ לו אלא מה שכבר נתן לו, או שלא נשאר לו אצלו אלא זה שאמר לו הילך, כדין כל הטענות.

טו. הנותן טליתו לאמן, אמן אומר שתיים קצצת לי, והוא אומר אחת כל זמן שהטלית ביד האמן אם יכול לטען שהיא לקוחה בידו, הרי האמן נשבע בנקיטת חפץ ונוטל; ויכול לטען בשכרו, עד כדי דמיה. ואם יצאת טלית מתחת ידו, או שאין לו בה חזקה ואינו יכול לטען שהיא לקוחה בידו המוציא מחברו, עליו הראיה; ואם לא הביא ראיה ישבע בעל הטלית הסת, או שבועת התורה אם הודה במקצת כדין כל הטענות, שאין זה כדין השכיר.

טז. שכיר שבא להשבע אין מחמירין עליו, ואין מגלגלין עליו כלל; אלא נשבע שלא נטל, ויטל. ולכל הנשבעין אין מקילין, חוץ מן השכיר שמקילין עליו; ופותרין לו תחלה, ואומרים לו, אל תצער עצמך, השבע וטל.

יז. אפלו היה שכרו פרוטה אחת, ובעל הבית אומר נתתיה לא יטל אלא בשבועה. וכן כל הנשבע ונוטל, אפלו לא יטען אלא פרוטה אחת לא יטל אותה אלא בשבועה, כעין שלתורה.